

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak: Helyben: Egy évre . . . 10 kor. — fill. Fél évre . . . 5 kor. — fill. Vidékre küldve: Egy évre . . . 16 kor. — fill. Fél évre . . . 8 kor. — fill. Negyed évre . . . 3 kor. — fill. Negyed évre . . . 1 kor. — fill. Egy óra . . . 1 fill. Egy óra . . . 1 fill. Egyes szám ára 4 fillér.		Főszerkesztő: BENEDEK JÁNOS. Felelős szerkesztő: IFJ. MÓRICZ PÁL. Kiadók: HOFFMANN és KRONOVITZ.	Hirdetési díjak: Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többzso megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden szö 4 fillér.
---	--	---	---

A Liga végörái.

(Miképen a fák, mikor megfogyatkoznak a tűzön, megalszik a tűz, úgy, mikor nincsen s u s á r l ó megszűnik a háborgás. Példab. XXVI. 20.)

A Liga meghal, de ... előbb megadja magát. Mielőtt meghalna, védekezik (a „Debr. Friss Ujság” hasábjain.) Jól teszi. Joga van hozzá. Rosz néven nem veszem. Nem haragszom érte. A haladók galvanikus izom rángásait a megilletődés érzelmeivel szoktuk kíséni. Utolsót csak kell sóhajtani!

„A Liga” cikksorozatban tényleket lártam föl, a közélet terén mozgó egyének közéleti tevékenységét bíraltam. Ehez jogom volt. Sőt mert a megtámadottat védtem, tennem a köteleesség parancsolta. De nem érintetem senkinek egyéniségét, egyéni karakterét, tisztességét. Ez kinek-kinek legsajátabb tulajdona. Érinthetetlen. A fórumon való működés azonban köztulajdon, alávetve a közbírálatnak. Ez volt, ez lesz továbbra is álláspontom és erről engem az ellennézetnek semmiféle szenvedélyes, mérgező, agresszív hangja elvinni nem fog. Célom nagyon röviden fe-

lelni az ellenczikksorozat feleletre érdemes néhány passusára. De kijelentem, hogy csak tárgyi dolgokkal és nem frázisokkal fogok foglalkozni.

„A debreczeni egyház exlex állapotban leledzik”, helyzetének karaktere »törvénytelen.«

Erre én csak azt jegyzem meg, hogy ez az egyház azokkal az autonómikus jogokkal él ma, amikkel élt évszázadok óta, és a mik a 20—1884. számú egyházmegyei határozatban újból kodifikáltattak és pedig annak a jognak az alapján, amivel a zsinati törvény 163. §-ának utolsó része, magát az egyházmegye fejt is egymagában, minden felsőbb hozzájárulás kikérése nélkül felruházta. Ennek a nemcsak jogilag, de formailag is törvényes helyzetnek pedig Egyházunkban nem „szomorú”, hanem mint VII-ik cikksorozatomban is példázza, lélekemelő következményei vannak.

A ligabeli urak azt a nézetet erőltetik magukra, úgy van jól, ha minden egyház — egyenlően kezeltek. Tévedés. — Abban van a nagy igazságtalanság és a legnagyobb képtelenség; ha egy kis, meg egy nagy alakot egyazon formába akar valaki gyurni. Idáig még az egyházi törvény sem meg-

ell mert ez is ösmer különböző osztályba sorozott gyházakat sok tekintetben s kell ösmernünk az adminisztráció tekintetében is, ha ezt helyesen akarjuk felfogni.

Az egyházi levéltár kezelésénél — így szólanának Önök, — «kár volt annak a lajstromos rendszernek olyan nagy garra felülni.» — Miről tetszik beszélni? Lajstrom rendszeréről? Én iratsomó szerinti levéltári kezelésről irtam. Tessék jól megnézni. Mert fel sem teszem, hogy nem tudnák, hogy ez a két fogalom két különböző dolgot fejez ki, amiket csakugy nem lehet egymással összetéveszteni, mint a csizmát a kalappal.

„Az illető egyháztól a visitáció egy fillér napdíjat sem szed”, Mondottam talán hogy szed? Nem jól olvasnak önök, Azt irtam „az egyháztól minden évben elvisz egy néhány száz koronát”. Ezt pedig joggal irtam mert az egyházi pénztár az 1901. évi egyházlátogatásért 329 koronát fizetett ki. „Készítsenek hibátlan rendszerű számadást, hogy ne kelljen hetekig keresni a kijárást annak utvesztőiben.” Nem rosz. A rendszer az oka ugye, hogy pénztárainkban több mint harmadfél millió kezel-

Sipos Péter halála.*

Irtta: **Sipulusz.**

Debreczen bizony modern város lett. Atalakult a város külseje is, a polgársága is, a diaksága is.

Ott áll a nagy templom, örökre híres arról az egészséges ökölcspásról, melyet a századokon keresztül tiprott nemzet végre az arcába mért zsarnokainak; mögötte a kollégium, melyet letűnt századok krónikái máig is kedves, romantikus színben tüntetnek föl előttünk. De a kis botos, nagy botos, s általában a régi diákélet megszűnt; száz meg száz ifju készül odabent, a hatalmas épületben az élet súlyos harcaira s az ódon, szép diákszokások lassankint kihaltak az ő életükből.

Hát a civis? Megvan-e még a civis debreceniensis, a munkáságnak, a soha meggondolatlanságra föl nem lobbanó, nyugodt bölcsességnek, a takarékosságnak mintaképe? Megvan-e még, vagy

* Ezen debreczeni vonatkozású tárczát Rákosi Viktor (a jeles Sipulusz) országgyűlési képviselő irta, a ki megígérte, hogy a debreczeni kuruczestélyen felolvasott hazafias cikket is átengedi lapunknak közlés végett. Sipulusznak most közölt debreczeni vonatkozású cikket a B. H.-ből vettük át. Szerk.

az utolsót is kivitték már a temetőbe, mint a 48-as kőoroszlánt?

Nem tudom. Nem is kutatom, de elmondom szájnagyomány után az egyik régi civisnek a halálát, a ki egyszerű, rendes polgárember volt, csupán elhunytának egy-némely körülményei tevék őt nevezetessé.

Sipos Péter uramról leszen itt szó, aki elérkezvén az ideje, földjét átadta a gyerekeinek, ő maga pedig lakván a házában, tisztán a közdolgozók megfigyelésére adta magát.

A közdolgozók megfigyelését ő vasárnaponként a városház előtt, a piacon végezte, többi polgártársai között, hétköznap pedig Az egy galambokhoz címzett kocsmában, hol a vacsora előtt lepergő órákat töltötte.

Az egy galambokhoz címzett fogadónak is megvolt a maga története. Eredetileg Az két galambokhoz volt címezve, a mint a c z é g é r, két köből kifaragott galamb mutatta, de az idők folyamán az egyik galamb letörött és leesett. A mire figyelmeztették a kocsmáros, hogy jó lesz a fölírast eszerint átalakítani.

A kocsmáros belátta, hogy hát ez úgy van, s elhivatván a cseh mázolt, megkérdezte tőle, hogy mennyiért alakítja át a címzést, a galambok megfogyatkozásához ké-

pest? A cseh megnézi. Ugy tesz, mintha számitana, aztán kiböki:

— Két forintért.
A kocsmáros hallgat egy darabig. Végre megszólal:
— Hallja, sógor, messze van ide Csehország?

— Elég messze.
— Hát azért méri olyan drágán a főtéket. Az utiköltség végett.

Azzal otthagya a jámbort az utcán. Bement a diákokhoz, akik ott iddoggáltak és hárman valának. Elpanaszolta nekik, hogy a cseh (akinek, megjegyzendő, már az apja költözött Debreczenbe, ő maga ott született, s egy szót se tudott másképp, mint magyarul) vele akarja megfizettetni az utiköltséget Csehországtól idáig.

A diákok rövid tanácskozás után kijelentettek, hogy megcsinálják őt ingyen, csak egy liter bort adjék nekik.

— Emmeg ócsó.
— Csakhogy mi tehetjük, mer' mi nem az egészet főtjük meg, hanem a két helyett (ezt fehérrel bomázolva) egy-et fős k a táblára. Hiszen egyéb nem törént, mint hogy két galamb helyett most egy galamb van a czimerbe.

— Az igaz.
— Nohát!

tetik 83. külön alapot illető készletként — (az adó pénztáron kívül.) Hát ezt biz egy-két nap alatt csak Boskó tudná megvizsgálni. De a rendszer tán még is jó, mert soha egy krajczár sem veszett el.

„Ünnepnap az mindenütt, mikor a visitatio megjelent“. Bocsnát, mi debreczeniek visitatio nélkül is tudunk ünnepelni.

A Z-i L-s féle statisztikai adatokra most azért nem térek ki, mert azok e lapok 49 számában „A Debreczeni Protestáns Lap adatai“ című cikkben való értékükre le van nak szállítva, a Z-i L-s féle adatok absurdum volta ki van mutatva, úgy-hogy azt semmiféle ligabeli statisztikus tudománya meg nem czáfolhatja.

Megemlékeztem cikksorozatomban arról is, hogy a haladó idő első pörte azokat a világi törvényeket s rendszabályokat, a melyek a vallásos ságnek és jó erkölcsöknek a mult időkben oly hatalmas oszlopai voltak. Ezt az egyszerű igazságot azonban a ligabeli író nem akarja megérteni. Pedig meg kell értenie. — Mert ama rendszabályok helyébe más, hatásában nem megfelelő, de csak megközelítő intézményt is nem fog állítani senki, sem a liga, sem annak fővezére Dégenfeld József, a kire való hivatkozást fajó lélekkel kíséri a cikkíró s tulajdonítja annak a politikának, a minek rémképétől szabadulni

nem akar, — nem tud; holott a fővezérre való sűrű hivatkozás indoka, — jőzan ésszel könnyű belátni — épen a fővezéri minőség.

Hogy az iskoláztatási ügyről mi csoda csodabogarakat hord össze a III. közlemény, az szinte érthetetlen. A közlemény írója — úgy kell lenni — hogy tárgyát egy cseppet sem ösmeri, különben ilyen meg nem érthető dolgokat nem írta. Református érdeken indítja a harcot és akkor azt hánytorgatja, hogy a ref. egyház nem a gyülekezet tagjaira kivetett iskolai adóval, hanem a várostól szerzett ingyen iskoláztatási alapból tartja fen — jó részben, ezt tegyük hozzá — iskoláit. Hát nem azon kell örüvendeni minden igaz felekezetbelinek, hogy felekezeti iskolákat tarthatunk fen, a felekezet nagyobb adóztatása nélkül? Erthetetlen észjárás.

A 360 frtos fizetési maximumról — tanítók nyomorgatásáról, velük szemben spórolásról és a több e félekről világra bocsnatani kívánt ferdítésekre nekem a debreczeni közönség előtt felelni felesleges.

Azt kérdi a ligabeliek cikkezője, hogy a jótékony alapoknak ki nem osztott jövedelme hova lesz? Atyám! ne feleljse el, hogy miÖnnek nem számot adunk, hanem mikor Önök azt kiáltják, hogy: szövetkezzünk, mert a könyörület gyakorlása ezt megköveteli, hát egyszerűen erre a vaklármájukra

felelünk s erre felelvén mutatjuk meg, hogy a könyörület gyakorlását nem Önök találták ki, hogy egyházunk gyakorolta azt a multban s gyakorolja ma is óriás mértékben saját emberiségéből, hivi adóztatása nélkül s anélkül, hogy Önök közül ehhez csak egy is járult volna idáig — egy fillérrel is. A jövedelem felesleg pedig gyarapítja a tőkét s szolgál magas czélokot, minő legközelebb az Árvaház létesítése. Az alapokat pedig az egyház úgy kezeli, mint minden más rokon intézmény — mint például a főiskola is, azzal a különbséggel, hogy az egyháznál több kezelési hatod mentes alap van, mint amott.

Czikkiró a Kossuth-utcai templomot egyszerűen letagadja az egyháztól — abban a mulatságos hitben élve, hogy a mit a gyülekezeti tagok adnak, az nem egyházi adomány s úgy gondolkozzván, hogy az e féle dolgokat csak vagy adóból, vagy tán még inkább a lelkészek zsebéből létrehozni volna csak egyházas.

Hogy az ispotálynak tornya, temploma, paplaka mindenestől városi vagyon volt eddig, akkor is mikor leégett, azt tudni nem akarja, valamint azt sem, hogy ez a vagyon csak azóta lett — egyházi (lásd az egyezséget) s hogy a felépítést már az egyház eszközölte.

A collegium segélyezésének dolgát ne tessék holmi aprólékos adatok-

— Nem bánom.

A diákok szépen megcsináltak, s így lett Vendégfogadó az egy galambokhoz.

Ez a fogadó volt Sipos Péter uramnak estvéli tanyája, ahol vaesora előtt magába szedte a városi híreket és az áldást. Nem mintha odahaza nem lett volna neki bora. Dehogy nem. A hadhazai szőlejet (híres bortermő hely az ott a környéken) megtartotta, a Veszprémi István ur tőszomszédságában, termelt is annyi bora, amennyi neki otthon kellett, de tudja Isten: a kocsmai bor, talán a társaság miatt, tán azért, mer' jobban szed it, jobban esik az embernek.

Hat Sipos Péter uram gyerekkora óta ezen a jó hadhazai boron nevelkedett föl (olyan, az, mint a tej, magam is azt iszom, aztán mikor iszom, mindig az jut az eszembe csak egyszer, nem többször, csak egyszer kapnának fejszére a szőlősgazdák és vernek agyon a borhamisítókat, amerikai módra; hogy nem átallják hamis bort gyártani olyan országban, ahol ilyen finom bort ilyen olcsón lehet kapni.) Mikor aztán Sipos uram a maga gazdája lett, a Galambok borát is befogadta. Jó eszű ember volt, négy éves koráig mindenre visszatudott emlékezni; de arra nem, hogy ő valaha vizet ivott volna. Minek iszik az ember vizet? Hogy a szomjuságát eloltsa. De ha valakinek a szomjuságát a bor is eloltja, akkor bolond ember, ha mégis vizet iszik. Sipos uram pedig nem volt bolond ember.

A boron kívül egyetlen szórakozása a pipa volt.

A pipa a magyar embereknek a legjobb barátja. Nem a bölcsönél kezdődik, de elkíséri a sirig s a Kárpátoktól az Adriáig.

Elő-egíti a gondolkozást, lecsillapítja a bosszúságot, elűzi az unalmat. A pipa társaságában a hosszú idő gyorsan repül, s az emésztés is kifogastalanul folyik. Sipos uram nagy pipás volt, csak az evés idejére tette maga mellé a szerszámot, de akkor is nézte. A kocsmában is csak akkor vette ki a szájából, ha ivott, különben soha.

És ez okozta halálát szegénynek.

Egy téli, esikorgó este is az egy galamboknál üdögéltek. A hét órai harangszó jelezte az oszlást. Ilyenkor Sipos Péter uram kiverte a pipáját, aztán frisset töltött rágyújtott. A harmadik szippantás után biztos volt, hogy begyulladt, hát lezárta a kupakot, nyugodalmassal jőcezekaká kívánt fogta az ezüstvégű botját és kifelé indult.

Az ajtótól három lépéső vitt le az utczára; bizony a szél odahordta rá a havat, a mit nem söpört le senki, mert ugyis majd odább viszi a szél! de nem mind vitte. Odafagyott, sikosra fagyott, s bizony szegény Sipos kománk megcsuszván, arczal előre bukott. Az ezüstbotját tüstén eleresztette, de a pipáját nem. Söt érezvén, hogy esik, annál keményebben szorította a fogaközé.

Ez volt a hiba. Öreg hiba. A mint a földre zuhant, a pipa oly erővel taszított a szájába, hogy a szára hátul kijött a nyakán.

Szegény Sipos bácsit vérbe fagyva viték haza Elhívták hozzá az öreg Ujházi doktort, a ki lefektette, kimosta, bekötözte. Másnap megint. Harmadnap szintugy. Eleinte egy kicsit válságos volt az állapot, de aztán mintha jóra fordult volna minden,

Az öreg Ujházi azt mondta rá: Most már tán megél.

Belenézett a páciens torkába és szólt:

— Hát én most irok kigyelmedne orvososságot. Aztán azzal öblíti torkát, vagyis gargarizál. Megértette?

— Meg.

— De látom, valami furja az oldalát.

— Furja. Azt nem mondta meg a tekintetes ur, hogy mibe tevődjek az az orvososság?

— Hát vizbe.

Az öreg arczán nyugtalanság látszott. Nem lehetne borba?

— Nem azt, komán.

Itt az öreg arczán valóságos rémület jelent meg.

— Hát tekintetes ur . . .

Csak nyögve beszélt.

— Csak ki vele, mit akar? — biztatta az orvos.

— Hátha le találok nyelni a vizet?

— Abba se hal bele.

— Bele én.

— Más mód pedig nincs, hogy a torkát tisztán tartsuk.

És megírta a receptet és Sipos Péter uram gargarizált.

És belehalt.

A pipa csutorája kijött a nyakán; föl se vette. De azt az utál vizet nem vette be a gyomra.

Ez a legendája (nem története!) Sipos Péter halálának. Így beszélt nekem Pap Gyurka kocsmájában, a hová néhai való jó öreg gróf Teléki Sándor vitt el egyszer.

nak kikapkodásával akarni megvilágítani és ne tessék a bírálatot ki nem álló adatokkal állani elő. Hiszen tudja azt mindenki, még az is, aki az egyház elleni gyűlölködés miatt tudni nem akarná, hogy mi Debreczen a debreczeni főiskolára?

„A hol olyan nagy az áldozatkészség, hogyan maradt hátralékban az egyházi adónak több mint fele. És ezt Önök kérdik? Hát menjenek be az egyházi adóhivatalba és kérdezzék meg a pénztáros urtól, hogy kik azok a gyülekezeti tagok, kik nagy egyházi adóval tartoznak?”

Gunyolódik az „Árvaház” létesítése felet a ligabeli cikkiró. Ezt a szót kapja meg: „a város a sor”. — Hát igen, a város a sor — mert az egyezségnél fogva, mi az addig közös ispólyai telep megosztása tárgyában készült, a megosztásszerű telek könyveztetést a város eszközölte. Ezt várjuk.

A IV-ik cikk azt mondja: „Hiszen a szövetség tervezői közül senkinek se jutott eszébe — Önökkel kapcsolatosan működni.”

Hát ki az az Önök? Hát ön még mindig nem ábrándult ki az emberek egyének, egyesek ellen irányuló küzdelemből. Hát beszéltem én valaha csak egy szóval is rólunk, emberekről, egyesekről. — Egyházi beszélek. Értse meg kérem Egyházi. Mindig az egyház egészéről abban a szerzetben, amelyben az a törvényszerű — megnyilatkozásra hivatva és jogosítva van. — Önök ezt akarják kéréstlenül megsejteni; — működésüket egybe, az egyházba kívánják bekapcsolni. — Czégérül ennek az egyháznak a nevét akarják felvenni. De nem addig van az Uraim! Hozzám akaratom ellenére senkinek sincs joga közeledni semmi czim és ürügy alatt. — A közeledést pedig — melynek elfogadása az én jogom — nem engedem meg akkor, ha a közeledő, szájában a jóakarattal igével, de kezében furkós bottal jön. — Timeo Danaos et dona ferentes.

A mit a ligások cikkezése az én cikksorozatom 1—20. pontjai alatt felsorolt tények és eredmények kimutatásával szemben ugyancsak 20. pont alatt fölhoz, semmi más, mint a rajta kapott megszegésnek vergődése, mert hisz azok a tények és eredmények, a melyeket én felsoroltam, se letagadást, se ferditést nem tűrnek. Azoknak az értékét semmiféle gyermekes mérgelődés nem gyöngíti, fényét semmiféle reá lehelés nem homályosítja. Konstatálom, hogy azokból megcáfoltva semmi sincs. Üres szalmát csépelnek, ha az u. n. cáfolattal foglalokoznám.

Hol ennek, hol annak, egyszer pláne „részvényes cikkiró társulatnak” keresztelnek el Önök. Jó! Le

gyen részvényes társulat. De ösmerjék el legalább, hogy önzetlen társulat, mert az osztalékot egészen Önöknek adta ki. Még pedig milyen osztalékot!

Még egyet. A ligabeli cikkirónak baja van az én stílusommal. Szentséges egek! Nem fél Ön, hogy elsülyed alatta a föld, mikor Ön meri az én stílusom hangját kritizálni. Ön, a kinek nincs mondata durvaság nélkül. De legyen nyugodt, én az ön alantjáró hangjához leszállani nem fogok, — nem tudok. Es én is nyugodt vagyok, mert az a hang, a melyen Ön megszólalt, kettőnk közül nem nekem értett meg. De nyugodt vagyok azért is, mert ha kellett volna tartanom attól, hogy a liga csalogató szavára lesznek, a kik Önök közé sorakoznak, az ön hangja alaposan elriasztotta attól ezt a mi józan közönségünket. Nyugodt vagyok, mert látom, hogy „megszűnik a háborgás.

Béke velünk.

A Liga írója.

Márczius 15. a h-nánási választókerületben*)

Márczius 15-t az ideu még nagyobb lelkesedéssel ünnepelte meg a hajdunánási választókerület, mint az előző években, mert szeretett képviselőjével, Rakosi Viktorral együtt ünnepelt.

Hajdudorogh lakossága pártkülömbég nélkül vonult a nagy nap reggelén a vasuti állomásra, hogy nagyhirű képviselőjét méltó fogadtatásban részesítse. — Farkas Győző főjegyző üdvözölte itt, hálásan emlékezve meg a magyar liturgia érdekében kifejtett parlamenti szerepléséről, odaadó szeretetéről. Az ünnepélyes bevonulás után pompás villásreggeli várta a népszerű képviselőt s nagyszámú kíséretét Tóth Pál vendégszerető hazánál.

Ezután a görög kath. isentiszteleten vett részt Rakosi Viktor. Zsufolásig volt telve a szép templom s igazán meglehető, a nagy nemzeti ünnephez teljesen méltó volt az istentisztelet. Magyar volt és azt hiszem semmiféle hatalom sem volna képes más nyelvű liturgiát erőszakolni erre a derek magyar népre. Mikor lesz már törvényesen is szentesítve, ez a most csak megtört s a tulbuzgók szemében talán törvényellenesnek is látszó állapot?

Mikor fölzendült a hívők ajkán nemzetünk örökség fohásza: „Isten áld meg a magyart!” s azután a szent hitvallás: „Hazádnak rendületlenül”; éreznie kellett minden szívnek, hogy ezt a népet, ezt a felekezettel kárhözatos vétek megfosztani azon jogától, hogy a maga szép zengzetes magyar nyelvén dicsőítse a Mindenhatót, hogy kormányunknak és parlamentünknek egyformán sürgős és elodázhatatlan kötelessége törvényesen is szentesíteni a magyar egyházi nyelv jogait.

A templomból a községhez vonult a nagy sokaság, hol Rajk Imre főbíró üdvözölte lelkes szavakban a hajduk képviselő-

*) Már rövid tudósításban emlékeztünk azon lelkes márczius 15-iki ünnepségekről, a melyeket Rakosi Viktor, a kerület országgyűlési képviselője, választóival együtt ünnepelt. E lelkes, szép, hazafias ünnepségekről most részletes tudósítást vettünk és közlünk. Szerk.

jét. Azután kezdetét vette a szép népünnepély a község ház tagas udvarán. Szabó Elemér földbirtokos megnyitó beszéde után Rakosi Viktor beszélt szépen, lendületesen, ékesen tolmácsolva a nagy nap történetét s a nagy nap által hirdetett szent eszméket s biztosítva választóit, hogy a magyar liturgiának, melynek megvalósíthatása nem lokális, hanem országos érdek, mindenkor hű harcos lesz parlamentben és sajtóban egyaránt. Ujhelyi Andor joghallgató ifju tüzzelhevél szavaltta el Petőfi Nemzeti dalát s Rajk Imre főbíró beszéde zárta be a szép es sikerült ünnepélyt.

Az ünnepélyt közebed követte a nagy vendéglőben, hol jelen volt a község színjava pártkülömbég nélkül. Az izléses ebédet lelkes pohárköszöntők fűszerezték s az uralkodó hangulat ékes biznyságot tett arról, hogy Rakosi Viktort Doroghon mindenki szereti, mindenki ragaszkodik hozzá, mindenki büszke rá. Volt is a marasztásban része bőven, de mennie kellett, mert ütött a Nanásra indulás órája. A lelkesdoroghiak a vasutól sem akartak elmaradni szeretett képviselőjüktől, hanem nagy számmal elkísérték a testver Nanásra is.

Hajdunánáson óriási tömeg várta a hajduk képviselőjét. Kovács László, a hajdunánási függetlenségi párt elnöke, üdvözölte s azután kezdődött a diadalmenet. Mintegy 8—10 ezer ember volt együtt: lovas banderisták hosszú sora, lobogó zászlók erdeje, öregek és ifjak, nők és férfiak beláthatatlan sokasága.

Polytonos éljenzés, a zene harsogása, hazafias dalok éneklése között jutott a nagy szerű diadalmenet Brassay Károly tanár házához, hova Rakosi Viktor kísérelével együtt pihenőre betért. Csak kevés ideig tartott azonban a pihenés, mert az összegyűlt óriási sokaság várva-várta már az ünnepély megkezdését. A Bocskay téren tervezett ünnepélyt a rut szeles idő miatt az iskolaudvaron kellett megtartani, a mely alig volt képes az unneplők óriási tömegét befogadni. A dalárda hazafias dalokat énekelt, Kiss Illés tanító alkalmi költeményét, Ujhelyi Andor pedig a Nemzeti dalt szavalták el hatásosan. Az ünnepély fénypontját természetesen Rakosi Viktor eszmékben gazdag, költői lendületű, magasan szárnyaló alkalmi beszéde képezte, mely egészen magával ragadta a derek hajdukat. Berekesztette az ünnepélyt Brassay Károly tanár lelkes beszéde.

A függetlenségi körben — a kör Rakosi Viktort csak a napokban örökös díszelnökének választotta — elköltött vacsora után a dalárdát, majd a polgári kört és iparos kört látogatta meg a népszerű képviselő, mindenütt örömet, lelkesedést kelte megjelenésével, s lépten-nyomon a szeretetnek és ragaszkodásnak fényes jeleivel találkozva. — Már éjfélre járt az idő, midőn az iparos dalkörnek az 1848/49-beli agg honvédek javára rendezett sikerült, tanezvigalmát fölkereste. Az iparos dalkör igen szép meglepetésben részesítette szeretett díszelnökét. Egy kis hangversenyi rendezett tiszteletére hazafias dalokkal és szavallatokkal, a mi ugy Rakosi Viktort mint kísérelőt a legkellemesebben lepte meg. Csak a késő éjjeli órákban térhetett pihenőre a szeretett képviselő Brassay Károly vendégszerető házában, hogy már isutrainduljon Hajdubadhadra, a hol éppen oly rajongó szeretet és őszinte lelkesedés várta, minőben Nánáson és Doroghon része volt.

Nem mellőzhetem hallgatással a szép napnak azt a legszebb mozzanatát sem, hogy a hazafias h-nánási polgárság egyhangú lelkesedéssel, pártkülömbég nélkül elhatározta Kossuth Lajos szobrának fölállítását Hajdunánáson. — Az ünnep hatása alatt született meg e lelkes polgárság kez-

lében a szep eszme s indult meg a hazafias célra az önkéntes adakozás és csakhamar közel 1000 korona gyűlt össze, holott az adakozások sokkal nagyobb része még hátra van. — Megalakult a szoborbizottság is Rákosi Viktor elnöke alatt, s minden jel odamutat, hogy nemsokára ott lesz H. nánás piacán Kossuth apánk szobra, hirdetve a derék nánási hajduk hazaszeretét és Kossuth Lajos szent elveihez ragaszkodását.

Viola.

NAPI HIREK.

A fősorozás Debreczenben.

Holnap kezdik a fősorozást városunkban. Még pedig nem az eddigi helyen a Kossuth-kaszárnyában, (melyet a hivatalos katonai kormányzat Pavillonnak keresztelt, a baka meg Babilonnak nevez) hanem a Csapó-utcai Korona vendéglő nagytermében avatják a gyöngyöltre a legények elejét. Hej de sok fiatal suhancznak szorul össze holnaptól kezdve a szíve táján; egyiknek a szomorúságtól, hogy elkell hagynia az „ides otthont“ meg az „ides anyát“, másiknak a dagadó büszkeségtől, hogy már ezután ő is külföldre lesz a czibinél és bomlanak utána a fehérceledek; egy kis részének pedig az ösmeretlen újélettől való félelem miatt! A sorozó bizottság következőleg alakult. Polgári elnök: Komlóssy Arthur főjegyző, polgármester-helyettes, sorozójárási tisztviselő; Oláh Károly városi tanácsnok; tisztí főorvos: dr. Sárváry Gyula; bizalmi férfiak: Vecsey Viktor és Pálfi Gábor városi bizottsági tagok, sorozási tisztviselők: Vagner György, Tóth István és Szilágyi Bálint, továbbá két városi hajdulegény. Közshadseregbeli katonai elnök: Mildner Raimund, cs. és kir. 39. cs. gy. ezredb. őrnagy, Gondos Gyula főhadnagy, Dr. Altman Benedikt cs. és kir. ezredorvos és Zivuska Ferencz hadnagy, két altiszt s egy gyalogos. M. kir. honvéd katonai elnök: Kretz Richard 3-ik m. k. honvédgyalozezredbeli őrnagy, Aczél Vilmos főhadnagy és Dr. Czákó László honvédezzredorvos, és két honvéd altiszt, egy honvéd. Az I. napon a sorozás holnap vagyis Csütörtökön d. e. 9 órakor veszi kezdetét, a midőn is tartoznak az 1881-dik évben született 1-ső korosztálybeli azon had és állításköteles ifjak, kiknek behívó czédulájuk I sorszámtól 200 sorszámgig terjed, pontosan jelentkezni.

A „Petőfi-dalkör“ „Márczius 15-iki“ alapja.

Debreczen város egyik fiatal, de tevékeny és példás hazafiságu kultur egylete a „Petőfi dalkör.“ A hazafiság és művészet virágos melegágya ez a dalegylet, mely rohamosan hódította meg a debreczeni muvelt és hazafias közönség szeretetét. Ez a dalkör nemcsak az énekművészetet, de a hazafias cselekményeket is a legelkesebben szolgálja Komlóssy Arthur elnök vezérlete alatt és a

márczius 15. ünnepelésének az előmozdítására külön „márczius 15 alapot“ létesített, a mely az utóbbi ünnepi estély felülfizetéseiből szépen gyarapodott, az erre vonatkozó elszámolást itt adjuk:

Még a mult 1901-dik év márczius 15-diki ünnepi estély felülfizetéseiből létesítette ezt az alapot a dalkör, mely akkor 74 koronával vette kezdetét. Most a folyó évi nagy napon tartott ünnepi estélyen ismét gyarapodott ez a kis alap, a következő felülfizetésekkel:

Debreczeni első takarékpénztár 15 korona, Közgazdasági bank. Molnár Károly 10—10 korona, Komlóssy Arthur, Oláh Károly tanácsnok, Szabó Kálmán városi aljegyző 5—5 korona, Tóth András szobrász, ifj. Kertész János 4—4 korona, Dóczy Gedeon, Dóczy Gedeonne és Dóczy Iona 3—3 korona, Szabó Mihályné, N. N., Horváth Jánosné, Biczó Gyuláné, Szeghő Józsefné, Lestyán Adorján, Vecsey Imre, dr. Varga Lajos és H. Sinay Ida 2—2 korona, Tóth Kálmán doh gy. N. N. (H. L.) Galik Ferenczné, Koroknay Lajos, özv. Nadudvari Ferenczné, Lenkei Antal 1—1 korona, Dávid Istvánné 40 fillér. Össz. 91 kor. 40 fillér, mely összeget a mult évihez adva, márcz. 15. alapunk eddigi állása 165 kor. 40 fil. tesz Czelja ezen alapnak a márczius 15-ike megünnepelésének előmozdítása s ott, ahol erre szükség van, hogy erejéhez mérten anyagilag támogassa is. A midőn a fentebb közölt adományok szíves adóinak őszinte és hálás köszönetet mondok, egyuttal kijelentem; hogy az alap javára küldendő hazafias adományokat továbbra is szíves készséggel fogad a dalkör elnöksége, Debreczen, 1902. Márczius 18. Szentgyörgyi József a Petőfi-dalkör penztárnoka.

A törvényszéki irodaigazgató.

Bródy Henrik nyugalomba vonulásával megüresedett a debreczeni kir. törvényszék irodaigazgatói állása. De az igazságügyminiszter rövidesen betöltötte azt. Altmann Hugót nevezte ki a debreczeni törvényszékhez irodaigazgatóvá. Az új irodaigazgató eddig a debreczeni ítéltáblánál szolgált, mint irodatiszt.

Iskolalátogatás.

Mártonffy Márton osztály tanácsos ipar oktatási főigazgató, a mint értesülünk f hó 20-án csütörtökön városunkba fog érkezni, hogy az iparos tanoneziskolákat meglátogassa.

Az „Igazság“ és a városi tanács.

A Bessenyei József szerkesztésében pár nap óta megjelenő „Igazság“ című kis ujságot rendbeli közleménye erős váddal illetett két városi tisztviselőt, kik bár megnevezve ninesenek, mégis mindenki tudja, vagy legalább sejtí, mivel közbeszéd tárgya az eset, hogy kiket vádol az „Igazság“ a hülsen kezelésért. A közlemény nem is hangzott el hiába, mert e hírlapi közlemények alapján, a tegnapi tanácsülésen Komlóssy Arthur főjegyző indítványára a városi tanács szigorú vizsgálatot rendelt el s a vizsgálat vezetésével Csóka Sámuel polgármesteri titkár bizott meg, aki tegnap délután már több tanut hallgatott ki.

Kurucznotások a Kossuth-szoborért.

A hivatalos Debreczen mostohaságával és szégyenletes tartózkodásával szemben, melyet a debreczeni Kossuth-szobor felállítása iránt tanusit, lelkesítő és kedves ezen ittelmondandó eset.

A többi Sándorok között Sinka Sándornál, az ev. ref főgymnázium tudós és hazafias igazgatójánál is nagy, lelkes társaság ünnepelte tegnap délután magyar barátsággal a házigazda nevenapját. És Sinka Sándor igazgató vendégszerető házában derült, őszinte magyaros volt a hangulat. A sikerült felköszöntök után nótára, még pedig Kurucz-nótákra gyujtott a társaság. Öregek és fiatalok felmelegedtek a gyönyörű kurucznotákon és hogy a kurucznotázásnak nyoma legyen, a Sándornapi-társaság egyik tagja, Oláh Károly városi tanácsnok felvetette a derék eszmét, hogy a gyönyörű kurucznotázásért a debreczeni Kossuth-szobor alapjára adózzék a lelkes magyar társaság.

Az eszmét nagy tetszéssel fogadta a társaság és a Sinka Sándor házában, névnapjának kurucz notái és egyéb vendégei mihamar 81 koronát, az az nyolczvanegy koronányi tekintélyes összeget adtak össze a debrecz ni Kossuth szobor alapjára. Midőn a hazafiai nemes érzelmeknek ezen gyönyörű megnyilvánulását példaként állítjuk olvasóink elé, „egyidejűleg nyugtatjuk is a kurucz notások dicséretes gyűjtését és adományát. Dr. Csűrös Sándor tanár urtól vettük át ez összeget, melyet is rövid uton Debreczeni Kossuth-szobor bizottság penztárnokához juttatunk.

Eljegyzés.

A debreczeni ügyvédi kar egyik legrokonszenvesebb fiatal tagjának, dr. Árvay Bélának ki lapunknak is buzgó dolgozótársaság, eljegyzését közöljük. Dr. Árvay Béla eljegyezte a bájos Miklóssy Annuskát, Miklóssy Gyula földbirtokos leányát.

A kézügyesítő egylet köszönete.

Beküldetett: A következő nemes adományokért István gőzmalom 20 kor., Debreczeni helyi vasut 30 kor., Közgazdasági bank 20 kor., Takarékn Hitelintézet 20 kor., Alföldi Takarékpénztár 10 kor., mond hálás köszönetet a kézügyesítő egylet nevében Szántó Győző. Az egylet tanmühelyében (Kereskedelmi Akadémia) a papírmunka és agyagmintázás oktatása szerdán és szombaton d. u. 2—4 óráig tartatik. Érdeklődők szívesen láttatnak.

József napja.

József napja meghozta a tavaszt. A tavasz a napfényt, az enyhe időt. Nem is csoda tehát ha Debreczen város számos Józsefjei, eme napfényes József napon, derűs kedélyvel ünnepelték. Betürendre szedjük, mert csak amennyi Józsefről mi tudunk, számottevő névsor, városunk több jeles polgárainál történtek József napi köszöntések. Aranyossy Józsefnél, a „tatá“-nál, a színház penztárnokánál a bohém világ tagjai röpöködték különösebben. Dicsőffi József debreczeni lelkész, dr. Erdős József, a theologia tudós tanárát, Kovács József ügyvéd, függetlenségi pártunk érdemes elnöke, Kernhofor József, K i s s József ta-

nár, Fodor József városi mérnök, Hoffman József bíró, Csanak József nagykereskedő, Revitzky József földbirtokos, Loránt (Löw) József segédszerkesztőnk, Sz. Szabó József pártunk kitünősége, Szabó József collegiumi tanár és író, Szánó József nagykereskedő, dr. Glück József orvos, dr. Weisz József ügyvéd, Grünvald J. ipark. s. titkár, Tóth J. főisk. ny. veterán tanárunkat sokfelől üdvözölték a tisztelők és barátok. Rászolgáltak a Józsefek az üdvözlésre, mert az egyéb bokros érdemeiktől eltekintve, meghozták a tavaszt és a tavasszal együtt az enyhe nap fényt. Tehát boldog József napokat és áldott tavaszt kívánunk mi is.

A debreczei vendéglősök táncestélye.

A debreczei szállodások, vendéglősök, kávéosok, kocsmárosok ipartársulata és a piúcer-egylet betegsegélyző pénztárának tagjai folyó hó 20 dikán, társasvacsorával egybekötött jótékonycélu táncestélyt rendez az Angol-kiáltnó termeiben. Az estebéd kezdete 8 órakor. A zenét Magyaritestvérek szolgáltatták. A népszerű testület mulatsága iránt nagy az érdeklődés.

Krasznay ügye az ügyészségnél.

Krasznay Ferenc városi illetéknyilvántartó ügye ösmeretes. Sikkasztásokat követett el és hogy futni engedjék, klikkszerű barátai kifizették érte az elikkasztott összeget. Krasznay elvesztette hivatalát, de még nyugdíjogosultságától is megfosztotta a közgyűlés. Annak idején az ügyészség is foglalkozott Krasznay ügyével, ki elrendelte a vizsgálatot arra nézve, magán, avagy hivatali sikkasztás esete forog fenn. A vizsgálat most már a befejezéshez közeledik. Az ügyészség még nem határozott vegképen a sikkasztás minéműsége tekintetében, de annyit már megállapított, hogy mintegy 40 esetben követett el sikkasztást és okirathamisítást is. Az ügyészség legközelebb megteszi indítványát a már mindenki által feledésben hitt ügyben.

P. Nagy Zoltán hangversenye.

P. Nagy Zoltán, a jeles zenetanár előhaladottabb növendékeivel e hó 22-én dél után fél öt órakor hangversenyt rendez a kereskedelmi akadémia dísztermében. A hangverseny műsora a következő: 1. Haydn-Dur sonata I. tétel Szántó László. 2. Chopin. B-moll polonaise Kuthy Anna k. a. 3. Mozart. C moll fantasia Popper Klára k. a. 4. Székely Imre Magyar ábránd Mayer Pálma k. a. 5. Tatay Zoltán. Sonatina C dur. I. II. tétel Tatay Zoltán. 6. Gáll Ferencz. I-ső magyar ábránd Ábrahám Alice k. a. 7. a) Liszt Ferencz. Liebestraum, b) Wener. Menuetto capriccioso Szántó Jolan k. a. 8. Moszkomszky. Caprice espagnol Sonnenberg Berta k. a. — Az érdekes programmu hangverseny iránt városszerte nagy az érdeklődés. És hogy az érdeklődők élvezni fogják a növendékek hangversenyén, arról P. Nagy Zoltán neve garantírozik.

Elhunyt gyermek.

Súlyos vesztéség érte Borsy Lajos cukrászt. Kis gyermeke Bandika 2 éves korában elhunyt. A kis halott földi részei folyó hó 20-án d. u. 2 órakor fognak a róm. kath. egyház szertartás szerint Piacz-utca 7. számú háztól a Kossuth-átczai temetőbe örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szentmise kedves halottunk lelki üdvéért f. hó 31-én fog az egkek uranak bemutatni.

Két nyilatkozat

A „Katalin operette plagium“ című ujdonságunkra vonatkozólag „Két nyilatkozat“ jelent meg a „Pesti Hirlap“-ban. Az egyik nyilatkozó Fejér Jenő társszerző, aki, két tanu aláírásával is erősített. operette-harcsi induló stílusban és igazi „dur“ hangon jelenti ki, hogy a „névtelen rágalmozó“ ellen a bíróság előtt keres megtorlást és elégtételt, e végből sajtópört indít a lapunk ellen is. Mi nyugodtan várjuk a sajtópört. A társszerző ur azonban tudomásul veheti, nem fegyverünk a rágalmozás, mi csupán oly kényes vádnak a tisztázására akartunk alkalmat adni, mely, hiteles tudósításunk szerint, Eperjesen közbeszéd tárgyat képezi.

Tehát a babéjára senki sem utazik Fejér urnak; különben is nem a mi, hanem tulajdon érdeke, hogy tisztáztassék a plágium vádja, melyet mi, (illetőleg tudósítónk) lapunk f. hó 17-diki számában azon figyelemre méltó megjegyzéssel közöltünk, „erről az operettéről most azt állítják, hogy plágium.“ Nyilvánvaló ebből, hogy nem rágalmozás, de egy nyiltan hangoztatott vád tisztázása volt egyedüli célunk, azért a toporzéköléstől nem ijedünk meg, de várjuk, még pedig nyugodtan várjuk a kilátásba helyezett sajtópört.

A második nyilatkozat Barna Izsó népszínházi karnagytól származik. — Ebben becsületszó és eskü van szembe állítva a „vaddal.“ E nyilatkozatra azért megjegyzésünk nem is lehet.

Egyébiránt itt közöljük mindakét nyilatkozatot.

I.

Valóban szégyenletes, gyalázatos dolog, hogy mikor magyar szerző tisztességes munkával számottevő sikert arat, akad holmi névtelen rágalmozó, aki orozva megakarja fosztani az elismeréstől, mely munkájának kijutott.

A legbátározottabban visszautasítom ezt az orvtámadást s kijelentem, hogy a Katalin zenéje kizárólagosan az én szellemi munkám és hogy a rágalmozónak alkalmat adjak állításainak bizonyítására, egyidejűleg megindítom a sajtópört a Debreczen című politikai napilap és a Debreczeni Friss Ujság ellen, mely a „Debreczen“-ben megjelent hírt reprodukálta. Aki rágalmozni tud, az tudjon bizonyítani a bíróság előtt

Kelt Budapesten, 1902. márczius 18.

Előttünk:

Poór Antal, Fejér Jenő.
Garvay Andor.

II.

Nyilatkozat.

Ezennel becsületszavamra kijelentem, hogy Kyss Géza volt eperjesi főjegyző sohasem irt egy „Czárnö gyűrűje“ című operettet, hogy ilyen, vagy ehhez hasonló című operette egyáltalában nem létezik; kijelentem továbbá, hogy irtam ugyan Kyss Gézával egy operettet, de annak sem szövegében sem zenéjében a legesekélyebb hasonlatosság sincs a Katalinnal, amit az illető operette szövegének és zenéjének a bemutatásával bárki előtt is mindenkor be kell, he is bizonyíthatok.

Kijelentem végül, hogy a „Katalin“ zenéjében egyetlen egy taktus sincs, amely

tőlem eredne. Ezt mindenkor kész vagyok bíróság előtt is esküvel bizonyítani.

Minck hiteléül kiadtam ezen sajtókezűleg írott és aláírott nyilatkozatomat.

Budapest, 1902. márcz. 19-én.

Barna Izsó,

a Népszínház karnagya.

Kurucz Feja Dávid miatt — lapválság.

Ez aztán a kurucz, a néhai való kassai bíró, Kurucz Feja Dávid, még holta után is galibát csinál és hadra buzdítja a kuruczokat. Kuruczok alatt ezuttal hirlapírókat kell érteni, a kik lerázták szellemi munkálkodásokról a kiadók labancz bilincsét; mert az ujságírás világába a kiadók rendesen labanczok; a kik, tiszteleta ritka kivételeknek az ujságírók léhasága és gyávasága miatt érdek posványba sülyesztették és önző céljaikra eszközül használták az ugynevezett szabadsajtót és munkasait. Ez bizony elég szomorú sor a XX-ik század küszöbén. E sivár világot hiven, lepel nélkül mutatja be a következő eset, mely Kassán történt:

A kassai Felsőmagyarország cz. ujság szerkesztőségében márt regóta válság van. A lap felelős szerkesztője, Szathmáry Zoltán és munkatársai arról panaszkodtak, hogy az ujság kiadó társasága személyes politikát üz, a szerkesztőség tagjainak szabad véleménynyilvánítását kanapépörei miatt megakadályozza és a közéletben szereplő személyekről kicsinyes szempontokból vagy egyáltalán nem emlékezik meg vagy pedig kedvezőtlen módon említi meg őket. Így például Fényes Samu nagysikerű darabjáról, Kurucz Feja Davieról a fővárosi lapok dicséret kr tikáit elhallgatta, csak a kedvezőtlen bírálatok közzétételét engedte meg. A lap összes munkatársai, élükön Szathmáry Zoltán felelős szerkesztővel, kiléptek a szerkesztőség kötelékéből.

A kilépett munkatársak neve a következő: Lengyel Menyhért, Balassa Sándor, Neuländer Jenő és Goldmann László. A kassai hivatásos hirlapírók szolidaritást vállaltak a Felsőmagyarország kilépett munkatársaival. A kilépett szerkesztőség márczius végén minden irányban független szabaduló lapot fog indítani a Kassai Ujság címmel, dr. Mitzger Imre főszerkesztésével.

A nyájas olvasók pedig okulhatnak a kassai történetből, hogy miként gyártódnak némely ujságok „közérdekű(?)“ közleményei.

Két öngyilkosság.

A tegnapi nap folyamán két öngyilkosság történt városunkban. Paur Veronika 17 éves leány ki Kandia utca 12. számú házban lakott s szerelemre gyuladt egy fiatal ember iránt, aki hűtlen lett hozzá. E feletti elkésoredésében marólugot ivott. Életveszélynszerűléssel szállították a kórházba. — A másik öngyilkosság az esti órákban történt. A nevenapját választotta ki Huszár József lakosságát, hogy megválják az élettől. — Homokkert utca 99. sz. a. lakásán forgópisztolyal kétszer a szájába lőtt. Az öngyilkost — ki tettének okáról minden felvilágosítást megtagadott — a kórházba szállították.

„Férfi divat“ feltűnést keltő tavaszi ujdonságok érkeztek, u. m.: Remek férfi, fiu és gyermek kalapok és sapkák, chickes nyakkendők, gallérok, színes ingek és kézleők. Kiténő budapesti czipők, szolid szabott árban. Fekete Jakab uridivat üzletében Debreczen, főté, kistemplom mellett.

SZINHÁZ.

Műsor.

Szerda: Madarasz. Reviczki Etel és Sarkadi Aladár bucsuja.

Csütörtök: Fedora, színmű.

Péntek: Pil angó kisasszony. Becsület-szó. Szabó Irma bucsuja.

Szombat: Nagymama. Kiss Irén, Pávay Ilonka, Szabados Sándor bucsuja.

Fáy Flóra bucsuja.

(47. cikk.)

Nagystilű társadalmi színműben bucsuzott el tegnap este a debreczeni színház lelkes közönségétől dedelgetett kedvence Fáy Flóra — Komjathy tarsulatának nagy tehetségű drámai hősnője. Szébben, melegebben alig bucsuzott még publikum művésznőtől és viszont igazabb tökéletesebb alakítást is nehéz elképzelni annál, amit Fáy Flóra tegnap nyújtott. Mi akik lattuk őt öt esztendővel ezelőtt, mint kezdő színésznőt a „Dolovai nabob” Vilma-jában őszinte örömmel nyújtjuk ma az elismerés babérját Córának, a kifejlődött, Isten kegyelméből való tehetségnek.

A „47. cikk” hősnőjét olyanok és csak olyanok tudjuk élénk varázsolni, amiknek tegnap este lattuk. Hatalmas, szép, sok helyütt megrázó alakítás volt és mindegyiknél igaz. Corat, a szerelmes, a boszszut lihegő és végül őrvongó asszonyi állapot megdöbbentő hűséggel lattuk magunk előtt. Az előjátékban, mely az esküszék előtt folyik le, még erzett hangján a bucsuzás hatása, mely lassan-lassan elmosódott. A kerti jelenés legszebb, legnagyobb volt.

A megcsalatott, galyara juttatott szerelmes esti találkozója rossz démonával fénypontja a határos drámanak. És Fáy Flóra is itt volt legnagyobb. A szerelemre szomjas asszonyt, ki térdre bukva koldul szerelmet attól, kit bűnös vere kergetett gyalázatba, ki miatta ette őt esztendőn keresztül a kényszermunka sovány kenyerét, megkapó közvetlenséggel játszott.

Minden szava tapsorkanba fult s belemarkolt a közönség lelkebe, honnan meleg, lelkes eljenzes volt a jól megerdemelt visszhang. Mesteri volt a negyedik felvonás örüleri jelenete is és hatásáról valóssággal csak az alkothat helyes fogalmakat, a ki jelen volt és látta, hallotta a nagyközönségnek azt a valóban nemes föllangolását, a mely csak igazán művészi nagyságnak szólhat.

A kihívás, vastaps, virág, ajándék, éljen annyi volt, hogy bajos dolog statisztikával szolgálni. Tizenkét nagyobb virágállvány, a debreczeni nők, a tisztikar s a kollegium ifjuságának csokrai a kiválóbbak. Az értékesebbek között volt a közönség gyönyörű ezüstkoszorúja, ezüst pohara, dísztükre és pompas, drágaköves boutonja.

Az előadás maga sok tekintetben kifogás alá esik. A szereposztás szerencsétlen, a szereplők gyöngék voltak s a keret sehogysem illett az ünnepelthez.

A függöny legördült s a szeretettel becsóztott művésznő bucsuja véget ért. A mint mi, úgy bizonyára ő is szívesen fog emlékezni a debreczeni közönségre, mely csupán a „viszontlátásig” mond „Isten hozád”-ot Fáy Flórának,

j.

IRODALOM.

A „Vasárnapi Ujság”

márczius 16-iki száma 77 képpel s a következő tartalommal jelent meg: „Shrubsole

Vilmos” egy magyarbarát angol tudós, (arczképpel.) György Ilonától. — Költemények: „Márczius 15 én” Szaboleska Mihálytól, „Tél” Jakob Ödöntől. — Regénytár: „A parasztkirály.” Történeti regény. Irta Zsigány Árpád (Goró Lajos eredeti rajzaival). — „Rezeda kisasszony.” Elbeszélés (képekkel). — „Két mese.” Irta Mark Twain. Angolból fordította S. V. (képekkel). — „Az új képviselőház tagjai” (60 arczképpel). — „Honvéd-roham a szolnoki csatában” (képpel Greguss Imre festménye után). — „A Photo-Clubb kiállítás” (képekkel). — „Országgyűlési rovatok” (képekkel). „Egy magyar kereskedőház ötven éves jubileuma” (arczképpel). — „Szada Yakko japáni színész” (képpel). — „Gróf Szechenyi Hanna menyegzője” S. Bellától. — Irodalom és Művészet, Közintézetek és Egyesületek, Sakkjáték, Képtalány, Egyveleg stb. rendes heti rovatok. — A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre négy korona, „Politikai Ujdonságok”-kal és „Világkróniká”-val együtt hat korona.

A Brehm-féle

Állatok Világának most közreadott 49-dik füzetében az elő részt a nilusi ló ismertese foglalja el. Ez az óriási és módfelelőtt rut állat egyike az állatvilág legérdekesebb alakjainak s ezekről a szerző szinte csodálatos dolgokat mesél el, részletesen ismertette az ellenük folyó vadászatokot, amelyek érdekesség szempontjából messze kimagaslanak más vadászatok közül. A nilusi vizilovakról szóló rész után a mű írója a teve felére tér át s már ebben a füzetben adja az egyes két pupa teve színes és mesteri leírását, igen sikerült szövegrajzok kíséretében.

Az Állatok Világa melynek magyar kiadását, Méhely Lajos tanár szerkeszti a Légrady testvérek czég kiadásában füzetként jelenik meg s egy-egy füzet ára 80 fillért. A két első hatalmas kötet díszes kötetben már a könyvpiacra van s kötetenként 18-18 koronáért megszereszerhető, ugy Légrady testvérek könyvkiadóhipotalában (váci körut 78) mint minden jobb könyvkereskedésben.

KÖZGAZDASÁG.

A debreczeni gazdasági egyesület közgyűlése után.

III.

De szükséges a gazdasági kert karba-hozása és azon a gyakorlati tanítás, nemcsak az ismétlő, hanem a többi iskolák céljaira is.

Mert melyik gondos anyja az Debreczenben, a ki nem szíveből óhajtaná, hogy felsőbb leánya — a kinek városi viszonyai között nem lehet más alkalma, — a petrezselyemnek, ha nem is az árulását, — hiszen ez az egy, a mit a leányoknak tanulni modern fiaink között ma nem szükséges, — de legalább termelését megtanulja. Ugy egészségügyi, mint gazdasági szempontból nem szükséges-e, hogy a Dócziék meg a Sveticsék hetenként bár egy-két délután az egylet kertbe kísérelgassanak és ott egy — nem feltétlenül öreg és csunya — bacsitól meghallgassák, hogy a méheknek mint tanítja a természet, öszhangzásra egy anyának gyermekeit, vagy hogy miként kell tölire konzerválni, eltarthatóvá tenni a gyümölcsöket, zöldegeket; hogyan kell készíteni a zöltség és gyümölcs aszalványokat stb. stb.: mert hiába: a leány kból asszony akar lenni, s az asszonynak mindezeket tudni hasznos dolog!

Avagy nekünk nagyon is felnőtteknek nem volna-e hasznunkra, ha abban a mintakertben mi is, munkásaink is megtanulhatnánk a szőlőszet, gyümölcsészet, kertészetnek bár több tudni valót?! Nem volna-e kitűnő eredményű dolog, ha abban a kertben az újabb gazdasági eszközöket munkában megismerhetnők, s a mi viszonyainknak legmegfelelőbbeket kiválaszthatnók. Ha vinctellereinkkel ott szőlőmetszési és egyéb versenyeket tarthatnánk és a legjobbakat jutalmaznánk?!

Hát bizony mindezek igen hasznosok és üdvösek volna a k. Ebben az ügyben munkálni mi pénzébe sem kerül egye sületünknek... Tegyük hát róla!

Most még csak egy pár szót az évenként rendezni szokott lódiázásról:

Van lótenyésztési bizottságunk. Szakértő emberek a tagjai. Azt javasolják — hogy ha jól értettem, — hogy ne folytassuk minden áron a Nonius tenyésztést. Igazságuk van! A 70-es években felkapott Nonius tenyész irányzatnak meg van a maga helye. De ez a hely nem Debreczen. A Nonius igen jó lehet nagy uradalmak, vagy kemény uton és nagy hegyeken járó hegyes vidék gazdáinak igavonásra: de csakis arra. Egy sik területen működő és tenyésztő és oly sokféle viszonyok között levő nagy gazda közönség részére ezt a fajt jó lélekkel ajánlani nem lehet. Nálunk a város maga is foglalkozik lótenyésztéssel; a minnek az értelmét belátni nem tudom. Mi a czélja vele?! Hogy talán az obligat ötös fogat fenntartható legyen?! Édes Istenem! Hiszen először is az ötös fogat olyan gyermekes díszekvésnek látszik ma mar, a melyen a jött-ment nem jövedvéből mosolyog; mert valahogy mégis mintha furessának tetszenék az, ha a 43% os pótdotó csak úgy kerülhetjük el, ha a különben szükséges kiadásokat egyszerűen töröljük: és ugyanakkor az ötös fogatból legalább három lovat nem törölünk.

No de ne bántuk az ötöst, mert azt fenn kell tartani, ha éhen halunk is. Így követeli büszkeségünk és ennek tradíciója. És ne menjünk bele a város gazdálkodásának még csak érintésébe se, mert annak rendezésére csakugyan nem elég erős a mi gazdasági egyesületünk! hanem ott az egész kezelési szervezetet kell megváltoztatni.

Ha azonban ötös és mas fogatok nélkül a város nem lehet, akkor am vásároljon magának Radauczit vagy Noniust, de ne vigye bele a gazda közönséget apa lovainak közhasználatra történő kiadásával ezen egyoldalú tenyésztésbe.

A gazda közönség tenyész iránya nem lehet más, mint olyan jellegekre törekedni, a melyek a katonaság céljainak megfelelőek! Az olyan fajok vagy fajták egyedei a mi viszonyaink között igaznak is, kocsilónak is megfelelőek és export anyagot is leginkább ezek szolgáltatnak.

Az a véleményem tehát, hogy hallgassa meg az egyesület a lótenyész bizottság véleményét e tárgyban s hasson oda, hogy gazda közönségünk tenyész iránya helyes ultra tereltessek; addig míg itt el nem szaporodnak; gyökeret nem vernek, a mindenféle rosszul alakult és meg nem felelő korcsfigurák.

A mi pedig a díjazást magat illeti, én nem engedném díjazni mint a viszonyainknak meg nem felelőket a Noniusokat és az eddigieknél nagyobb díjakkal jutalmaznám a helyes irányban haladó tenyésztőket.

Senki sem bizik meg jobban a mi új elnökünk rátermettségében és ügybuzgóságában mint én; és remélem is, hogy ő az én — tisztán egyesületünk érdekében írott

— soraimat félre nem érte, félre nem akarja magyarázni, hanem mindazokat megfontolás tárgyává fogja tenni.

Hazafias tisztelettel

Bíró Géza.

II-dik Rákóczi Ferencz története.

A magyar nép számára írta: Ifjabb Móríc Pál.

(Rákóczi megházasodik.)

Magdolna halálhíre gyászba borította Rákóczit. Megfordult a hazában Sáros Patakon is. Német őrséggel volt megrakva őseinek ezen híres vára is. Itthon csak a nyomort látta mindenütt. Ugy lehet, hogy feledjen, újból visszatért Bécsbe, majd a Rajna mellé Badeni Lajos táborába. E táborozás végzetes fordulatot hozott életébe. Megismerkedett a hesszeni fejedelem fiatal leánykájával Amáliával. A bájos hercegisasszonyra sógora — Aspremont gróf — hívta fela fiatal Rákóczi figyelmét. Aspremont tábornok és felesége Rákóczi Juliánka rábeszelésére meg is kerette a bájos leányka kezét, ki mind szépségével, kedvesseggel, de születésénél fogva is méltó volt Rákóczihoz. Az esküvőjüket 1894 őszén Kölnben tartották. Rákóczi e házassága által még inkább fokozta maga ellen a bécsi udvar ellenszenvét. Soha meg nem bocsátották neki, hogy a házasságához nem kérte ki a császár engedelmét. Azonban Rákóczi úgy gondolkodott, hogy mint nagykorúsított férfi, Magyarország első főura, szabadon követheti szíve választását. Ezután nyerte el a „római birodalom fejedelme” címet is, de nem volt Bécsben hosszas maradása. Megutalta a spionok szemtelenkedését. Hazajött születése földjére. Ezzel elvetette az ő viszontagságos nagyszerű, megindító életsorsának a kockáját. A magyar nép aldásba foglalta a nevet. Az udvarbéli alorzás ellenségek eddig a hóher pallost készülülgették ellene. Nagy büne volt neki. Magyar volt. Rákóczi volt. Fejedelmi dus vagyonának maga sem ismerte a határát.

III.

(Lakomázások a sárosi várban.)

A pompakedvelő magyar faj Lipót rémuralkodása alatt sem tagadta meg magát. Selyemtől, bársonytól, aranytól, ezüsttől, drága kövektől ragyogott a magyar főurak udvartartása. Valami szembőlítő, eleven pompa volt ez. Midőn például a zöld mezőn, vagy az erdők haragos sötét zöld lombja alatt piros, kék, zöld, fehér selyembe, bársonyba öltözött lovak hajszolták az aranycsótáros nemesi paripát a megriadt vadntán. Az öblös tüdejű csatlósok pedig szakadatlan harsogtatták a kürtöt, a tülköt.

— Hajrá! Hajrá!

Rákóczi sokszor száguldott így keresztül a mezőn. Szenvedélyes lovas, szenvedélyes vadász volt. A festői szép magyar ruhás kisere'e el-el maradozott tőle. Ő ugyanis házassága után nem sokára hazahozta a rideg Bécsből kis feleségét. Váraiban mindenütt német őrség garázdálkodott; a királyilag pompás sárosi várkastélyban is. Itt alapította meg udvartartását. Már akkor is egész sereg udvarnok környezte. Fegyverruhás szolgák. Nemes apródok. Fegyveres kísérettől kékselymes posztóba öltözött Rákóczi zászlós huszárok. És a tárogatós, hagedűs cigányok külön nagy zenekara. Megbecsülte őket a magyar ur. Mert ha valaha igaz volt úgy most igazán mulatozásba fojtotta bánatait, hazafias buját a magyar. Az aranyozott ezüst kupákat forgatván, a selyem dasztabrosszal terített asztal végén, a már-

vány padlós, márványoszlopos nagy ebédlő teremben, többször eldudolta halkan, a zenészek melódiáját követvén egyik-másik vitézebb időket is élt nagy jó uram a felkapott „patyolatos” kurucznotát. De csak a második versét merete dudolni. Az a sok hivatlan vasas tiszt nem hiába lábatlankodott az asztal mellett. Nem lett volna böles azok előtt a „patyolatos kuruczot,” dicsérni. Inkább helyén valóbb volt a jó török fölött csufolkodni, noha jobban esett volna a némettel. De kimélni hellett a ház urát, a kinek minden lépését lestek a titkos kémek. A török már ugysem haragudhatik meg érte. Hát dalolták az urak:

Sárgalabu kis kakas
Kiugrott a gyöpre;
Patyolatos töröknök
Gyöngy a felesége . . .

Kopasz fejű vén basának,
Kopasz fejű vén basának
Száz a felesége,
Száz a felesége.

De mikor aztán asztal alá itatták az öreg, zamatos, édes tokaji borral a fülelő németeket, mikor az inasok kihordták az utolsó ürtisztet is a szokájába, akkor fesztelenül eldódtak meg a nyelvek. A panaszkodat, a sérelmeket nem győzte hallgatni Rákóczi. De hisz külföldben jól ismerte ő már maga is az osztrák hunczutságot, zsarnokságot, a magyar föld, a magyar nép pusztító ellenségét. Maga is sok lelki anyagi gyötrelmet szenvedett tőlük. Mind egy volt ezeknek bárki. Magyar ur vagy magyar paraszt. Egyaránt mérgezték az életet ezek a rablók, a kik imhol gazda módjára telepedtek be és parancsoltak a Rákóczi váraiban is. Utolsó jószágától fosztották meg a jobbágyot. Sőt a sárosi várkastély kapu kulcsa is valamelyik német káplár kezére volt biva. Az osztrák zsoldos durvasága ellen belső családi otthonában, nem volt maga Rákóczi sem biztos. A népet, az istenadta nepet pedig annyira kitorgatták holmijából, hogy volt idő, még sóra sem jutott. Az egykor gazdag magyar Kánaánban az istenadta magyar nép szótalanul sütötte a kenyérét, ha ugyan a kenyérének való derezjét is abraknak nem rabolta el a német. A mi erőszak, azt mind büntetlenül művelhette a magyar földön az osztrák zsoldos. Rabolták, gyilkolták, pusztították, gyalázták a védtelen nepet. Midőn ezen eseteket az ingerült urak egymásnak beszélték, némelyiknek összehorpadt aczélerős markában az ezüstkupe. Az elkéseregett sziveket olyannyira hevítette a fojtott ingerültség. Búsan végződött minden lakoma. Ebredezett a Rákóczi szíve is. A legsiratósabb, a legbúsongósabb öreg nótát hegedülte a primás és szinte zokogott a tárogató, a mikor a magyarság visszafojtott panasztát, keservét és szenvedését panaszolta. A hajnali nap azonban, mely ép most rugta le magáról a dunyhat, elégedetten tekintett be a diszesen izezett nagy ablakokon. Ő nagyon szerette a magyar földet, mert az sok virággal kedveskedett neki; de gyűlölte a németet, mert az letaposta a virágot is.

Daczosan tekintettek a félmármoros urak selyemhaju Rákócziára, de daczos tekintetük mély szeretetre, bizalmas meleg érzésre változott. Összeütötték a kupákat. A nagyteremben moraj támadt. A bástya tetejéről a muskétás német csudálkozva tekintett a nagy ablekokra. Hátha még hallotta volna, egyik-másik nyakas magyar ur mit merészelt éljenezni?

— Eljön! Eljön a fejedelem . . . Rákóczi. Mintha ez a név is belevegült volna az éljenbe. Aztán aludni mentek a jó urak.

Azonban Rákóczi nem tudott elszenderedni. Égett a homloka. Égett a szíve. Szép kis felesége, a szerelmes szép Amália hercegisasszony puha kis kezével hiába simogatta. Hiába altatgatta. Pedig patyolat kendővel is törölte a szerelmes férje verejtékgyöngyös hófehér homlokát.

(Folyt. köv.)

CSARNOK.

Vaterloo.

Eckmann—Chatrián elbeszélése után fordította: ifjabb Móríc Pál.

Tovább marsoltunk. A kalap-utca sarkán ott támolgott az öregFűrst is, tétováo, fátyolozott szemmel tekingete't szerte. A szegény öreg bizonyosan így reménykedett: „No most csak talán mégis hazakerült az én fiam is.” Midőn azonban Czebedével együtt legutól mi is elmarsoltunk előtte, gyorsan behuzódott a ház ajtaján. A piacon Klipfel apó is ott fürkészte ötöd vagy hatod magával az arczvonalban felállított zászlóaljot.

Mert noha kézhez kapták a haláleseti levelet, még mindig reménykedett, hátha tévedés történt és a fiúcskák csak elhanyagolták a levélírást. De hiába mergelődtek. Csüggedten ballagtak tova, miközben pergett a dob.

Gyülekező jelt vertek. És ugyanekkorra a vén sirásó is feltötyögött. A szokott sarga mancseszter derékra való volt rajta és fején a szürke pamut sipka. A sorok háta mögé is betekintett, a hol én Czebedével tereferéltem. És midőn hirtelen megfordult, atyje megösmerte. Mind a kettő elsapadt. Egy pillanatil szótlan bamulták eg mást. Átvettem a cimborafegyverét és az öreg karjába ölelte fiát.

Perczekig sem szóltak. Csak ölelték egymást. Midőn pedig a zászlóalj jobbra ártot fordulván a kaszárnya felé indult, Czebede engedélyt kért Vidal kapitánytól, hogy apját hazakísérhesse. A fegyverét odaadta az egyik közkatónájának. Együtt indultunk haza a Kapuczius-utca felé. Szólt az öreg:

— Nagyanyád már olyan öreg, hogy mozdulni sem tud az ágyából. Mäskülönben ő kelme is eljött volna elébed.

Egész a házajtóig kísértem a cimboráékat, e szavakkal bucsuztam tőlük:

— Aztán atyus, no meg te is Czebede má'ma nálunk ebédelték.

— Nagyon szívesen Jözi fiam! Ott leszünk! az öreg helybenhagyta.

Befordultak a házba, magam pedig loholtam hazafelé, hogy tudassam Goulden urat e meghívásomról. Goulden ur annál inkább megörült, mert mára Katiczát is, Grédi nénemet is vártuk.

Magam pedig már régen voltam ilyen boldog, mint jelenleg. Együtt fogadhattam mindazokat, a kiket leginkább szerettem, az én legjobb barátomat, az ön kedvesemet és minden szeretett hozzátartozómat.

— Folyt. köv. —

Vereshagymát

nagymennyiségben **vesz**

Friedrich Carl Poll
STETTIN.

